

Valsts valodas centrs

**VALSTS VALODAS CENTRA
2016. GADA
PUBLISKAIS PĀRSKATS**

2017
Rīga

Satura rādītājs

1. Pamatinformācija.....	2
2. Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti.....	4
3. Personāls.....	10
4. Komunikācija ar sabiedrību.....	12
5. Nākamajā gadā plānotie pasākumi.....	13
6. Papildinformācija par normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību un kontroli....	14
7. Papildinformācija par starptautisko tiesību aktu tulkošanu.....	15
8. Papildinformācija par zinātnisko darbību.....	15

1. PAMATINFORMĀCIJA

1.1. Valsts valodas centra juridiskais statuss – tieslietu ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. Juridiskais statuss noteikts Valsts valodas likumā (26. panta otrā daļa) un Ministru kabineta 2005. gada 22. marta noteikumos Nr. 202 “Valsts valodas centra nolikums”. Valsts valodas centrs izveidots 1992. gadā. Īstenojot Ministru kabineta 2009. gada 12. marta rīkojumā Nr. 192 “Par valsts aģentūras “Tulkošanas un terminoloģijas centrs” reorganizāciju” (prot. Nr. 17 52. §) noteikto, ar 2009. gada 1. jūliju Valsts valodas centram pievienota valsts aģentūra “Tulkošanas un terminoloģijas centrs”. Plašāka informācija par Valsts valodas centru pieejama centra mājaslapā internetā www.vvc.gov.lv.

1.2. Politikas joma, par kuru iestāde ir atbildīga - valodas politikas īstenošana (juridiskā aspektā), nodrošinot valsts valodas saglabāšanu, aizsardzību un attīstību. Iestādes funkcijas:

- veikt normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību un kontroli valsts valodas lietošanas jomā;
- aizsargāt valsts valodas lietotāju tiesības un intereses;
- noteikt valsts valodas lietojumu valsts un sabiedriskās dzīves jomās (normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos);
- sekmēt valodas kultūrvides sakārtošanu, īpaši veicinot valstij raksturīgo vietvārdu atjaunošanu un aizsardzību;
- veicināt latviešu valodas pilnvērtīgu funkcionēšanu Eiropas Savienības institūcijās;
- veikt Latvijas Republikai saistošo starptautisko līgumu un konvenciju, kā arī ar Eiropas Savienības normatīvo aktu piemērošanu saistīto dokumentu oficiālos tulkojumus latviešu valodā;
- veikt Latvijas Republikas tiesību aktu oficiālos tulkojumus Eiropas Savienības dalībvalstu valodās;
- tulkot ar Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (NATO) darbību saistītos dokumentus latviešu valodā;
- sagatavot priekšlikumus vienotas, latviešu valodas normām atbilstošas terminoloģijas lietošanai normatīvajos aktos;
- izstrādāt un attīstīt tiesību aktu tulkošanas metodiku.

1.3. Iestādes darbības mērķis - īstenot valsts politiku attiecībā uz normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību un kontroli valsts valodas lietošanas jomā un nodrošināt valsts pārvaldes iestādes un sabiedrību ar valsts un starptautisko organizāciju izdoto tiesību aktu un citu dokumentu oficiāliem tulkojumiem, kā arī panākt saskaņotas terminoloģijas lietojumu Latvijas Republikas tiesību aktos un to tulkojumos.

Valsts valodas centrs īsteno valsts pamatbudžeta programmu Nr. 09.01.00 “Valsts valodas aizsardzība”.

1.4. Pārskata gada prioritārie uzdevumi:

- pārraudzīt Valsts valodas likuma ievērošanu, nodrošinot valsts valodas lietotāju interešu aizsardzību Valsts valodas likuma u.c. normatīvo aktu pārkāpumu gadījumos;

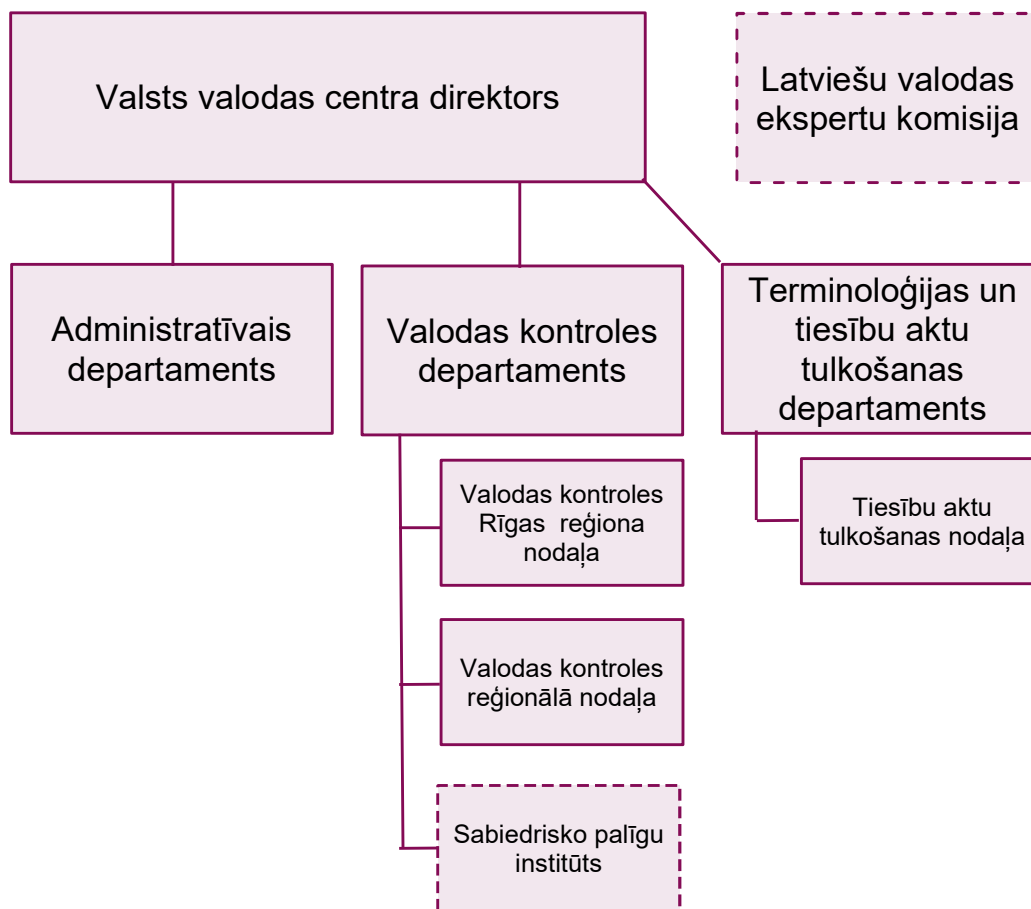
- kontroles programmu ietvaros pārbaudīt pašvaldību kapitālsabiedrības darbinieku valsts valodas lietojumu;
- veicināt Sabiedrisko palīgu institūta darbību;
- reglamentēt valsts valodas lietojumu valsts un sabiedriskās dzīves sfērās normatīvajos aktos paredzētajos gadījumos;
- iesniegt priekšlikumus valsts valodas normatīvo aktu pilnveidošanai – izstrādāt Ministru kabineta noteikumu projektu "Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 10. janvāra noteikumos Nr. 50 "Vietvārdu informācijas noteikumi";
- organizēt latviešu valodas aizsardzības darbu;
- veicināt latviešu valodas kultūras attīstību un nodrošināt valodas pareizu lietošanu;
- saglabāt, atjaunot un aizsargāt vēsturiski pareizos un latviskai kultūrvidei raksturīgos Latvijas vietvārdus, reglamentēt to lietošanu oficiālajos tekstos un izdevumos;
- atbalstīt latviešu valodas zinātniskās izpētes projektus;
- popularizēt latviešu valodu pasaulē;
- veicināt latviešu valodas pilnvērtīgu funkcionēšanu Eiropas Savienības institūcijās;
- veikt Latvijas Republikai saistošo starptautisko līgumu un konvenciju, kā arī ar Eiropas Savienības normatīvo aktu piemērošanu saistīto dokumentu oficiālos tulkojumus latviešu valodā;
- tulkot Latvijas Republikas tiesību aktus Eiropas Savienības dalībvalstu valodās;
- sagatavot priekšlikumus vienotas, latviešu valodas normām atbilstošas terminoloģijas lietošanai normatīvajos aktos;
- izstrādāt un attīstīt tiesību aktu tulkošanas metodiku;
- nodrošināt Latviešu valodas ekspertu komisijas darbību latviešu literārās valodas normu kodificēšanā, precizēšanā un jaunu normu izstrādē;
- nodrošināt Latviešu valodas ekspertu komisijas Vietvārdu apakškomisijas darbību Latvijas kultūrvēsturisko vietvārdu saglabāšanā un atjaunošanā;
- nodrošināt Latviešu valodas ekspertu komisijas Latgaliešu rakstu valodas apakškomisijas darbību, lai risinātu latgaliešu rakstības kodifikācijas un standartizācijas jautājumus.

1.5. Padotības iestāžu Valsts valodas centram nav.

1.6. Valsts valodas centra struktūra:

2016.gadā Valsts valodas centrs, lai optimizētu iestādes darbību, no 2016. gada 1. jūlija veica struktūras izmaiņas, izveidojot trīs departamentus – Administratīvo departamentu, Valodas kontroles departamentu (ietilpst Valodas kontroles Rīgas reģiona nodaļa un Valodas kontroles reģionālā nodaļa) un Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departamentu (ietilpst Tiesību aktu tulkošanas nodaļa). Lai gan Latviešu valodas ekspertu komisija un Sabiedrisko palīgu institūts nav iekļauts Valsts valodas centra reglamentā kā iestādes struktūras daļas, tomēr ir nozīmīgi iestādes mērķu sasniegšanā, tādēļ attēlotas Valsts valodas centra struktūras shēmā.

Valsts valodas centra struktūras shēma

2. FINANŠU RESURSI UN IESTĀDES DARBĪBAS REZULTĀTI

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums:

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	2015. gadā (faktiskā izpilde)	2016. gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	870415	821121	819311
1.1.	dotācijas	800561	821121	813786
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	0	0	0
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	69854	0	5525
1.4.	transferti	0	0	0

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	2015. gadā (faktiskā izpilde)	2016. gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
2.	Izdevumi (kopā)	870415	821121	819311
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	860601	810457	808683
2.1.1.	kārtējie izdevumi	794654	809373	801976
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	1084	1082
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	0	0	0
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	64863	0	5525
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	9814	10664	10628

2.2. Valsts pamatbudžeta programmas Valsts valodas funkciju atjaunošana un saglabāšana plānoto darbības rezultātu izpilde:

Pārskata periodam apstiprināti politikas rezultāti un to rezultatīvie rādītāji	Plāns	Faktiskā izpilde
Valsts valodas lietošanas izpildes kontrole iestādēs un uzņēmumos (pārbaužu skaits)	4500	3372
Konstatēto valsts valodas lietojuma pārkāpumu īpatsvars (%) pret kopējo veikto pārbaužu skaitu	15	14.62
Piesaistīto un atbilstoši sagatavoto VVC sabiedrisko palīgu skaits	100	27
Eiropas Savienības u.c. starptautisko tiesību aktu tulkojumi latviešu valodā (lappušu skaits) *	8000	7100
Latvijas Republikas tiesību aktu tulkojumi ES dalībvalstu valodās (lappušu skaits) *	3200	3200
Terminu apkopošana un publiskošana brīvpieejas datubāzēs (jauno terminu skaits) *	2000	1600
Citi rezultatīvie rādītāji	Plāns	Faktiskā izpilde
Sniegto TV un radio interviju skaits	40	80
Profesionālās sagatavotības semināri	30	58
Par valsts valodas lietotāja tiesībām organizēto sabiedrības informēšanas pasākumu skaits	4	5
Štata vietu skaits	42	41

2.3. Rezultatīvo rādītāju izpildes analīze.

- Rezultatīvā rādītāja “valsts valodas lietošanas izpildes kontrole iestādēs un uzņēmumos” izpilde nodrošināta par 75 %. Rezultatīvo rādītāju izpildi ietekmēja gan paaugstinātā personāla mainība pārskata gada laikā, gan iestādes stratēģiskā virziena maiņa, lielākoties pie pirmreizēja valsts valodas pārkāpuma izvēloties sniegt uzņēmējam vai privātpersonai konsultāciju, ieteikumus nepilnību novēršanai, rūpīgāk vērtējot katrā pārbaudē konstatēto, aizņemot vairāk laika resursu, tomēr nodrošinot kvalitatīvu pierādījumu bāzi, kas palīdz lietu izskatīt tiesvedības gadījumā.
- Konstatēto pārkāpumu īpatsvars valodas lietošanas jomā no veikto pārbaudžu skaita (%) – 14,6. Pārkāpumu īpatsvars pret kopējo plānoto veikto pārbaudžu skaitu nedaudz palielinājies, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, kas skaidrojams ar 1) iestādē iesniegto iesniegumu skaita par valsts valodas pārkāpumiem samazinājumu; 2) rūpīgu pārkāpuma pierādījumu iegūšanu un nostiprināšanu, kas ir laikietilpīgs process. Plāna izpilde ir 97%, jo vairākos gadījumos konstatētais pārkāpums tiek novērsts nekavējoties, līdz ar to lietvedība netiek uzsākta vai uzsāktā lietvedība tiek izbeigta, izsakot mutvārdu aizrādījumu, kas vērtējama kā pozitīva tendence, un ir gadījumi, kad lietvedība izbeigta administratīvā pārkāpuma sastāva neesamības dēļ;
- Piesaistīti un atbilstoši sagatavoti ir 27 sabiedriskie palīgi, kas ir 27% no plāna izpildes. Šobrīd Sabiedrisko palīgu institūta attīstība vērtējama kā lēna. Līdz 2016. gada decembrim pieteikušies 28 sabiedriskie palīgi. Šobrīd viens palīgs nav uzsācis darbību, jo neatbilst Sabiedrisko palīgu nolikuma prasībām, proti, nav atbilstoša vecuma. Veikta sabiedrisko palīgu institūta popularizēšana, vadīti semināri dažādos Latvijas reģionos, ievietota informācija presē un sociālajos tīklos. Jāsecina, ka liela daļa sabiedrības nav gatava brīvprātīgā darba veikšanai, lai arī ir interese par valsts valodu un tās aizsardzību.
- Pēc 2016. gada 6. oktobrī Valsts valodas centra telpās notikušā ugunsgrēka, informācijas tehnoloģiju atjaunošanas laikā, tulkošanas darbi noritēja ievērojami lēnāk, kas ietekmēja kopējā plāna izpildi, bet terminoloģijas datubāze kopš ugunsgrēka nav pieejama (informācija nav zudusi) un to nav tehniski iespējams papildināt ar jauniem terminiem Pašlaik sadarbībā ar Kultūras informācijas sistēmu centru notiek darbs pie jaunas brīvpieejas terminu datubāzes izstrādes. Šobrīd termini tiek apkopoti iekšējā datubāzē
- Rezultatīvā rādītāja “Eiropas Savienības u.c. starptautisko tiesību aktu tulkojumi latviešu valodā” izpilde nodrošināta par 89%, kas ir augstāks rezultāts nekā 2015. gadā, neņemot vērā tehniskās problēmas pēc ugunsgrēka.
- Rezultatīvā rādītāja “Latvijas Republikas tiesību aktu tulkojumi ES dalībvalstu valodās” izpilde nodrošināta par 100%.
- Rezultatīvā rādītāja “Terminu apkopošana un publiskošana brīvpieejas datubāzēs (jauno terminu skaits)” nodrošināta 80 % apjomā, jo gada beigās

terminu datubāzi tehniski nebija iespējams papildināt. Kopumā gada laikā izstrādāti un precizēti 3483 jauni termini.

- Tulkojumu un terminu datubāzes unikālo apmeklētāju skaits (tūkst. mēnesī) – 11,5.
- Rezultatīvā rādītāja “sniegto TV un radio interviju skaits” izpilde nodrošināta par 200 % sakarā ar pastiprināto sabiedrības interesi par valodas politikas īstenošanu sociālajos tīklos un pašvaldībās.
- Politikas rezultatīvo rādītāju izpilde nodrošināta plānotajā apjomā, respektīvi, šajos darbības virzienos noteiktie mērķi uzskatāmi par sasniegtiem, izņemot sabiedrisko palīgu piesaisti, kas ir viens no vadošajiem mērķiem iestādei nākamajam periodam. Pārējo rezultatīvo rādītāju izpilde nodrošināta.
- Mērķu sasniegšanu kavējoši faktori – sabiedrības pārmērīgā politizācija, kas būtiski apgrūtina valsts tiešās pārvaldes iestāžu lēmumu savlaicīgu un pilnvērtīgu izpildi; iestādes personāla paaugstināta mainība pārskata periodā, kā arī prombūtne ilgstošas darbnespējas dēļ.
- Mērķu sasniegšanu veicinošs faktors – iestādes personāla augstais profesionālās kvalifikācijas līmenis un darba pieredze.

2.4. Valsts budžeta līdzekļu izlietojuma efektivitātes izvērtējams:

Valsts budžeta līdzekļi izlietoti efektīvi, nodrošinot iestādes funkciju un uzdevumu adekvātu izpildi.

2.5. Informācija par pārskata gadā īstenotajām jaunajām politikas iniciatīvām:

- ✓ Izstrādāts Ministru kabineta noteikumu projekts "Grozījumi Ministru kabineta 2009. gada 7. jūlija noteikumos Nr. 733 "Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes kārtību profesionālo un amata pienākumu veikšanai, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai un valsts nodevu par valsts valodas prasmes pārbaudi"";
- ✓ Pārskata periodā tika uzsākta vēl nebijuša akcija „Latviešu valodas kvalitāte periodiskajā presē”, lai noteiktu, izvērtētu un apbalvotu periodiskās preses izdevumus, kuros lietota kvalitatīva latviešu valoda, kā arī lai sniegtu pamatotus ieteikumus tās kvalitātes paaugstināšanai.

2.6. Būtiskākie pakalpojumi.

- Saskaņā ar Ministru kabineta 2013. gada 1. oktobra noteikumiem Nr. 1027 ”Valsts valodas centra maksas pakalpojumu cenrādis” iestāde ir tiesīga sniegt šādus maksas pakalpojumus:
  - ✓ izsniegt izziņas par valsts valodas prasmes apliecību autentiskumu;
  - ✓ izsniegt izziņas par komersanta vai organizācijas nosaukuma atbilstību Valsts valodas likuma prasībām;
  - ✓ izsniegt izziņas par vietvārdu pareizrakstību.

Pieprasījuma neesamības dēļ maksas pakalpojumi pārskata gadā netika sniegti.

- Starpiestāžu pakalpojumi, kuru rezultāts ir nepieciešams citas iestādes funkciju izpildei vai pakalpojumu nodrošināšanai – ziņu sniegšana pēc tiešās pārvaldes iestāžu (Izglītības un zinātnes ministrijas Valsts izglītības satura centra, Valsts policijas struktūrvienību u.c.) pieprasījuma par laikā no 1993. līdz 2001. gadam personām izsniegto valsts valodas prasmes apliecību autentiskumu. Pārskata periodā iestādēm sniegta informācija par 370 valsts valodas prasmes apliecību autentiskumu.
- Konsultāciju sniegšana fiziskām un juridiskām personām valsts valodas lietošanas jomu reglamentējošo normatīvo aktu piemērošanas jautājumos, kā arī latviešu valodas normu, pareizrakstības jautājumos – pārskata periodā sniegtas 89 rakstveida izziņas un 214 konsultācijas.
- Konsultāciju sniegšana Eiropas Savienības iestādēm, valsts pārvaldes iestādēm, privātpersonām un juridiskām personām – pārskata periodā kompetences ietvaros sniegtas 215 konsultācijas.
- Pēc valsts pārvaldes iestāžu pieprasījuma – atzinumu sniegšana par tulkojumu valodas un terminoloģijas kvalitāti – pārskata periodā izvērtēti 3 kļūdu labojumu priekšlikumi (*corrigendum*) attiecībā uz publicētajiem Eiropas Savienības tiesību aktiem.
- Nodrošinot sabiedrības informēšanu par centra darbību, valsts līdzdalību Eiropas Savienības iestādēs un aģentūrās,
  - Valsts valodas centra direktors M. Baltiņš kā Latvijas deleģēts pārstāvis piedalījies:
    - 2016. gada 15. janvārī konferencē "Eiropas tiesas un personvārdu lietošanas prakse Latvijā" Lietuvas Seimā (Viļņā) par personvārdu atveides problēmām personu apliecinošos dokumentos;
    - 2016. gada 2. februārī Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas Valstiskās audzināšanas un jaunatnes lietu apakškomisijas sēdē ar ziņojumu "Valsts valodas centra aktualitātes";
    - Eiropas Savienības institūciju Tulkošanas centra valdes sēdēs Luksemburgā 2016. gada 17. martā un 27. oktobrī;
    - 2016. gada 5. aprīlī Valsts Prezidenta Valsts valodas komisijas sēdē ar ziņojumu "Pārskats par Valsts valodas centra darbības aktualitātēm";
    - 2016. gada 14. aprīlī ES Padomes Tulkošanas dienesta rīkotajā triju Baltijas valstu pārstāvju apspriedē "Cooperation between member state and EU institutions on terminology issues" [Dalībvalstu un ES iestāžu sadarbība terminoloģijas jautājumos] Briselē;
    - Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsekretariāta organizētajā seminārā 2016. gada 15. aprīlī izglītojošajā seminārā Briselē Baltijas valstu tulkotājiem ar ziņojumu "Normas izpratne latviešu terminoloģijā";
    - 2016. gada 26. maija Eiropas Komisijas Tulkošanas Ģenerāldirektorāta organizētajā konsultatīvajā konferencē "Dažas latviešu terminoloģijas attīstības problēmas" Eiropas Komisijas Tulkošanas ģenerāldirektorāta Latviešu tulkošanas departamenta Luksemburgā;

- 2016. gada 19. septembrī Latvijas Institūta rīkotajā žurnālistu meistarklasē "Valodas vēstnieku vēlbrokastis" ar prezentāciju "Kas ir Valsts valodas centrs un ar ko tas nodarbojas?";
  - atbilstoši pilnvarojumam nozaru ministrijām nodrošināta informācija par Eiropas Savienības Padomes juristu lingvistu darba grupas (B13) apspriedēm.
- Valsts valodas centra Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departamenta vadītājs Kārlis Bitenieks kā Latvijas deleģēts pārstāvis piedalījies
- 2016. gada 14. oktobrī, Viļņā, Lietuvas, konferencē "Translation Quality : Changes and Challenges" [Tulkošanas kvalitāte – pārmaiņas un izaicinājumi] ar prezentāciju "Tulkojumu kvalitātes kontrole Valsts valodas centrā";
  - 2016. gada 2. decembrī, Briselē, Beļģijā, lekcijā ES Padomes Ģenerālsēkretariāta Tulkošanas dienesta Latviešu valodas nodaļai "Valsts valodas centra institucionālā loma terminoloģijas jomā un terminoloģijas izstrādē Latvijā".
- Nodrošinot semināru organizēšanu un vadīšanu Eiropas Savienības un Latvijas Republikas iestāžu darbiniekiem:
- 2016. gada 28. oktobrī Valsts valodas centra, Ārlietu ministrijas un Eiropas Komisijas Pastāvīgās pārstāvniecības rīkotajā konferencē "Latviešu valoda Eiropas Savienībā – tulkošanas nozares resursi ES iestādēs un Latvijā", Rīgā (konferenci vadīja un ar ziņojumu "2015. gada konferences rekomendāciju izpilde" uzstājās Valsts valodas centra direktors prof. Māris Baltiņš un ar ziņojumu "Tulkošanas resursi Valsts valodas centra skatījumā" uzstājās Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departamenta vadītājs Kārlis Bitenieks).

2.7. Būtiskākais uzlabojums pakalpojumu pieejamības nodrošināšanā – iespēja personām, sazinoties ar sabiedriskajiem palīgiem, ātrāk un vieglāk sniegt informāciju par Valsts valodas likuma pārkāpumiem un saņemt konsultācijas par Valsts valodas likuma piemērošanu papildus iestādes vecāko inspektoru sniegtajām. Šobrīd sabiedriskie palīgi ir sasniedzami Rīgas, Jelgavas, Gulbenes, Jēkabpils, Daugavpils, Jūrmalas, Rēzeknes, Valkas, Liepājas, Valkas, Skaistkalnes un Vecumnieku pagasta un Iecavas un Viesītes novada iedzīvotājiem klātienē, bet telefoniski vai e-pasta veidā jebkuram Latvijas iedzīvotājam. Mērķis ir sabiedrisko palīgu loku paplašināt, lai aptvertu lielāku Latvijas teritoriju. 2016. gadā Sabiedrisko palīgu institūts paplašinājās par 18 sabiedriskajiem palīgiem.

2.8. Iestādes darbības stratēģija pārskata periodam nav izstrādāta un apstiprināta. .

2.9. Īpaši piešķirto finanšu līdzekļu izmantošanas optimizēšanas pasākumi pārskata periodā nav veikti.

2.10. Pārskats par iestādes vadības un darbības uzlabošanas sistēmām efektīvas darbības nodrošināšanai:

- Lai aktualizētu lietvedības aprites procesu pēc iestādes struktūras izmaiņām, izstrādāti iekšējie normatīvie akti "Dokumentu un arhīva pārvaldības noteikumi". Saskaņā ar Tieslietu ministrijas Iekšējā audita departamenta audita rezultātiem;

- Veikta Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departamenta klientu aptauja, lai novērtētu sadarbību tulkošanas un tulkojumu saskaņošanas procesā, informācijas apmaiņu, tulkojumu un terminoloģijas kvalitāti, iekļaušanos termiņos u.c. ministrijām nozīmīgus aspektus. Aptaujas anketas aizpildīja Ekonomikas ministrijas, Finanšu ministrijas, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas, Tieslietu ministrijas un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārstāvji. Rezultāti norāda, ka visi klienti tulkošanas kvalitāti un sadarbību vērtē pozitīvi, tika minēti atsevišķi ierosinājumi uzlabot komunikāciju, sniedzot biežāk atgriezenisko saiti par tulkošanas procesa statusu, organizējot klātienes tikšanās un pilnveidojot uzraudzības procesu pār tulkošanas kvalitāti.

3. PERSONĀLS

- 3.1. Viens no galvenajiem personālvadības mērķiem ir piesaistīt ilgtermiņā kompetentus speciālistus, nodrošinot iestādei uzticēto funkciju izpildi. 2016. gadā iestādes personālvadības jomā varēja novērot samazinātu personāla mainību, salīdzinot ar 2015. gadu (personāla mainība iestādē bija 17 %). Pārskata periodā tika izsludināti 10 amatu konkursi, no kuriem 2 beidzās bez rezultāta. Lai gan nodarbinātie retāk izvēlas no darba aiziet, tomēr šis rādītājs ir joprojām augsts. Tas joprojām atspoguļo publiskā sektora nespēju konkurēt ar privātā sektora atalgojumu apmēru. Pozitīva tendence ir aizgājušā gada iekšējās rotācijas rādītājs, t.i., 14 % nodarbinātie ir izrādījuši interesi un ir pārcelti citā amatā.
- 3.2. No 2016. gada 1. janvāra iestādē bija 42 amata vietas, faktiski nodarbināto skaits – 41, (17 darbinieku un 25 ierēdņu amata vietas). Pēc iestādes struktūras izmaiņām, sākot no 2016. gada 1. jūnija, iestādē ir nodarbināti 18 darbinieki un 24 ierēdņi.

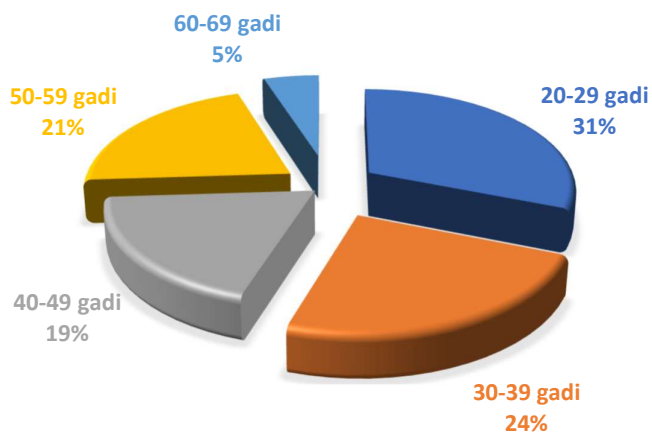
*1.attēls
Nodarbināto sadalījums pēc dzimuma*

- 3.3. Pārskata gadā no iestādē nodarbinātajiem 83% bija sievietes un 17% vīrieši. Nodarbināto vidējais vecums (skat. 2. attēlu) bija 40 gadi, 31% no visiem nodarbinātajiem bija vecumā no 20 līdz 29 gadiem, 24% bija vecumā no 30 līdz 39 gadiem, 19% vecumā 40-49 gadi, 21% vecumā 50-59 gadi un 5% vecumā 60-69 gadi, kas norāda uz dažādu vecuma grupu līdzsvaru starp nodarbinātajiem.

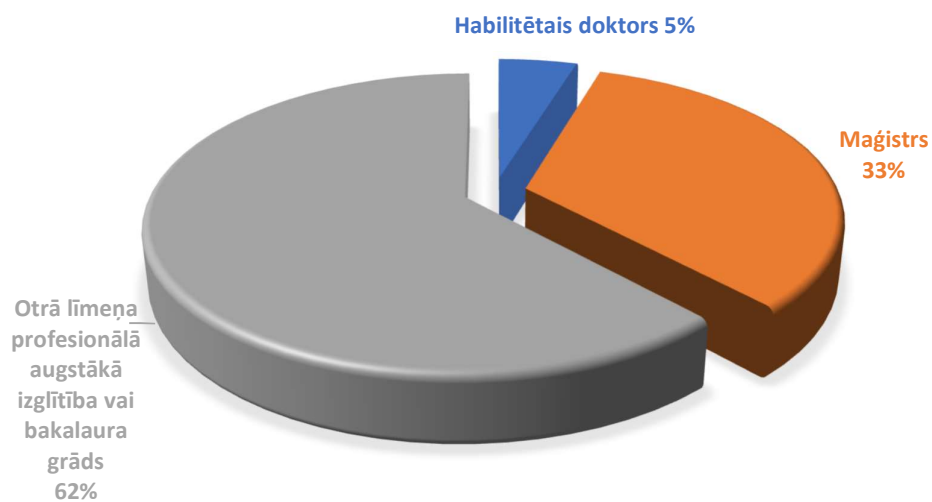
- 3.4. Iestādē otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība vai bakalaura grāds ir 62% nodarbināto, maģistra grāds ir 33% nodarbināto, savukārt habilitēta doktora grāds – 7% nodarbināto (skat. 3.attēlu).

2.attēls
Nodarbināto sadalījums pa vecuma grupām

- 3.5. Iestādē regulāri notiek personāla profesionālās sagatavotības semināri. Ierēdņi un darbinieki atbilstoši saviem amata pienākumiem apmeklēja mācību kursus Valsts administrācijas skolā par šādām tēmām: Administratīvais process iestādē, Administratīvā procesa aktuālie jautājumi, Lietvedība administratīvo pārkāpumu lietās, Informācijas atklātības likums un tiesu prakse šī likuma normu piemērošanā, Komandas vadīšana, Konflikts kā iespēja un sabiedrotais, Efektīva komunikācija ar klientu, Rakstība tīmekļa vietnēm (mājaslapām), Kā sagatavoties

3.attēls
Nodarbināto sadalījums pēc izglītības

intervijai ar medijiem, Publisko iepirkumu likuma piemērošana – iesācējiem, Publisko iepirkumu organizēšanas aktuālie jautājumi, Stratēģija – tās izstrāde un ieviešana, Personāla vadības stratēģija – instruments iestādes mērķu sasniegšanā, Stresa menedžments un bezmaksas kursus – Korupcijas novēršana, Ievadkurss valsts pārvaldē jaunajiem ierēdņiem, Eiropas Savienības integrācija vēsturē un stāstos, Politikas plānošanas dokumentu izstrāde, Eiropas Savienības tiesību ieviešana un metodoloģija, Risku novērtēšana, auditu stratēģiskā un gada plānošana, Amata aprakstu izstrāde.

Iestādes darbinieki tika aicināti apgūt arī interneta tiešsaiste piedāvātos mācību kursus. Nodarbinātie veiksmīgi apguva tiešsaistes mācību kursu par tēmu "Pareiza un moderna valoda – korektora padomi".

Personāla darbinieki apmeklēja kursus citās izglītojošās institūcijās par darba tiesībām un grāmatvedības jautājumiem 2016. gadā, Jaunais tiesiskais regulējums dokumentu aprakstīšanā un bezmaksas seminārus: Realitāte virtuālajā vidē – 2016, Latvijas Universitātes rīkotā konference "Tulkošana un dzimte". Sadarbībā ar Francijas institūtu, nodarbinātie apmeklēja franču valodas kursus, kā arī tika apmeklēts Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja un Ieslodzījuma vietu pārvaldes rīkotais seminārs Rīgas Centrālcietumā.

4. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

- 4.1. Komunikācija ar sabiedrību notiek regulāri. 2016. gadā sniegtas vairāk kā 80 intervijas, kurās Valsts valodas centra direktors vai Valodas kontroles departamenta darbinieki sniedza skaidrojumus par aktualitātēm valsts valodas jautājumos. Sabiedrība tiek informēta, publicējot iestādes mājaslapā internetā aktualitātes par Valsts valodas centra pasākumiem un ar valodu saistītiem jaunumiem (2016. gadā tika publicētas 27 ziņas).
- 4.2. Pārskata periodā iestāde turpināja komunikāciju ar sabiedrību sociālajos tīklos (*facebook.com*, *twitter.com*, *draugiem.lv*). 2016. gada beigās Valsts valodas centra lapai *facebook.com* bija 838 sekotāji, bet *twitter.com* - 89 sekotāji. Arvien vairāk sabiedrības pārstāvju izvēlas ar iestādi sazināties ar *twitter.com* konta starpniecību, ziņojot par būtiskiem pārkāpumiem valsts valodas lietošanas jomā, kā arī uzdodot jautājumus saistībā ar tulkošanu un terminoloģiju. 2016. gadā tika sniegtas 57 atbildes uz *twitter.com* iesniegtajiem jautājumiem, nodrošinot ātru informācijas apmaiņu.
- 4.3. Lai nodrošinātu sabiedrības līdzdalību iestādes darbībā, jebkura persona ar augstāko izglītību var pieteikties par sabiedrisko palīgu un pēc pārbaudījuma nokārtošanas un mācībām konsultēt personas par valsts valodas lietojumu publiskajā vidē. Pārskata periodā tika veiktas divas sabiedrisko palīgu mācības un 2016. gadā iestādei līdzdarbojās 27 sabiedriskie palīgi.
- 4.4. Lai turpinātu tradīciju un iepazīstinātu sabiedrību ar Valsts valodas centra darbu arī 2016. gadā iestāde piedalījās tādos pasākumos kā "Atvērto durvju diena", "Juristu dienas" un "Ēnu dienas". Kā jau katru gadu, vislielāko interesi no skolēniem iestāde sagaidīja "Ēnu dienās", kad Valsts valodas centrā ieradās 5 ēnotāji, kuri dienas gaitā ēnoja Valodas kontroles Rīgas reģiona nodaļas vadītāju un Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas nodaļas tulkotājas, iepazīstoties ar iestādes darba ikdienu un uzzinot atbildes uz sev interesējošiem jautājumiem.

- 4.5. Pārskata periodā tika organizēta akcija "Latviešu valodai draudzīga vide" ar mērķi apzināt, izvērtēt un apbalvot tos apkalpojošās sfēras uzņēmumus (viesnīcas, veikali, frizētavas, sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumi, aptiekas, tūrisma un pasažieru pārvadāšanas uzņēmumi u.c.), kuros vispilnīgāk ievēro Valsts valodas likuma un citu normatīvo aktu prasības valsts valodas lietojumā. Akcijas dalībniekus pieteica gan sabiedrības pārstāvji, gan Latvijas Tirgotāju asociācija, Latvijas Viesnīcu un restorānu asociācija, Latvijas Frizieru asociācija, Interneta asociācijai, nodibinājums "Rīgas Tūrisma Attīstības birojs", biedrība "Latvijas Pasažieru pārvadātāju asociācija", Aptieku biedrība, tūrisma nozares organizācijas, gan Valsts valodas centra vecākie inspektori. Par akcijas laureātiem tika atzīti un svinīgā pasākumā godināti 24 apkalpojošās sfēras uzņēmumi.
- 4.6. 2016. gadā sadarbībā ar Tieslietu ministriju, Kultūras ministriju un Latvijas Preses izdevēju asociāciju pirmo reizi rīkota akcija "Latviešu valodas kvalitāte periodiskajā presē"; Akcijas galvenais mērķis ir noteikt, izvērtēt un godināt periodiskās preses izdevumus, kuros lietota kvalitatīva latviešu valoda, kā arī sniegt pamatotus ieteikumus tās kvalitātes paaugstināšanai. Akcija norisinājās no 2016. gada 1. maija līdz 2016. gada 30. novembrim. Akcijas laikā tika izvērtēti un par uzvarētājiem atzīti 9 periodiskās preses izdevumi, kuri savos izdevumos varēs ievietot Valsts valodas centra apstiprinātu valodas kvalitāti simbolizējošu logo. Akcijā piedalījās 28 periodiskās preses izdevumi no visas Latvijas.
- 4.7. Lai informētu valsts pārvaldes iestādes un organizācijas par aktuāliem ar Valsts valodas likuma prasībām saistītiem jautājumiem, tika organizētas tikšanās ar dažādu nozaru pārstāvjiem no Rīgas Tehniskās universitātes, Valsts kontroles, Datu valsts inspekcijas, Ekonomikas ministrijas, Tieslietu ministrijas, Latvijas Dzelzceļa, Rīgas pilsētas būvvaldes, Patērētāju tiesību aizsardzības centra, Valsts izglītības un satura centra, uzņēmuma "Rīgas koncerti" un "JC decaux", Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras, Zemgales apriņķa būvvaldēm un citiem.

5. NĀKAMAJĀ GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI

2017. gadā Valsts valodas centrs turpinās veikt uzdevumus saskaņā ar iestādes nolikumu. Lai iestādes darbība stratēģiski virzītos uz valsts valodas attīstības, uzraudzības pilnveidošanu un labas pārvaldības principu ievērošanu, papildus tiek plānoti konkrēti pasākumi 2017. gadā.

- 5.1. Lai nodrošinātu valsts valodas normatīvo aktu pilnveidošanu:
- turpināt Ministru kabineta noteikumu projekta "Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 10. janvāra noteikumos Nr. 50 "Vietvārdu informācijas noteikumi" saskaņošanas procesu;
  - izstrādāt Ministru kabineta noteikumu projekts "Grozījumi Ministru kabineta 2004. gada 2. marta noteikumos Nr. 114 "Noteikumi par personvārdu rakstību un lietošanu latviešu valodā, kā arī to identifikāciju".
- 5.2. Lai turpinātu un paplašinātu sabiedrības līdzdalību valsts valodas uzraudzībā un veicinātu valsts valodas lietošanu publiskajā telpā, 2017. gadā tiek plānots:
- popularizēt Sabiedrisko palīgu institūtu un paplašināt sabiedrisko palīgu skaitu;
  - turpināt akcijas "Latviešu valodai draudzīga vide" un "Latviešu valodas kvalitāte periodiskajā presē" popularizēšanu un norisi;

- izveidot un ieviest darbībā mobilo aplikāciju, kuras lietotājs ērti un ātri varēs nosūtīt centram informāciju par iespējamu valsts valodas pārkāpumu. Ar aplikācijas starpniecību varēs ziņot ne tikai par iespējamiem pārkāpumiem, bet arī par labajiem paraugiem valsts valodas lietojumā;
  - sniegt skaidrojumus par sabiedrībai aktuāliem valsts valodas politikas jautājumiem intervijās un Latvijas plašsaziņas līdzekļos.
- 5.3. Lai turpinātu uzraudzīt Valsts valodas likuma ievērošanu organizācijās, kontrolēt normatīvo aktu ievērošanu pašvaldību kapitālsabiedrībās atbilstoši 2017. gada ceturkšņa kontroles programmām;
- 5.4. Lai sekmētu vienotas terminoloģijas lietošanu normatīvajos aktos un citu dokumentu tulkojumos; piedalīties jaunas terminoloģijas datubāzes izstrādē sadarbībā ar Kultūras informācijas sistēmu centru (KISC) un Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisiju.
- 5.5. Lai turpinātu Valsts valodas centra un klientu veiksmīgu sadarbību:
- klientu apkalpošanā tiks ieviests "Konsultē vispirms" princips;
  - tiks veikts klientu apmierinātības pētījums;
  - tiks piedāvāti klientiem ērtāki informācijas apmaiņas veidi – E-pakalpojumi;
  - notiks sagatavošanās darbi, lai 2018. gadā ieviestu e-adresi, saziņā ar citām valsts iestādēm un privātpersonām;

6. PAPILDINFORMĀCIJA PAR NORMATĪVO AKTU IEVĒROŠANAS UZRAUDZĪBU UN KONTROLI

- 6.1. Pārskata gadā ir veiktas 3372 valsts valodas lietojumu reglamentējošo normatīvo aktu ievērošanas pārbaudes iestādēs, uzņēmumos un organizācijās. Uzsāktas 493 lietvedības administratīvā pārkāpuma lietās, un 418 personām tajās ir piemēroti administratīvie sodi par kopējo summu 16165,01 eiro (ieskaitīta Valsts kasē).
- 6.2. Izskatītas 1079 fizisku un juridisku personu sūdzības par iespējamiem Valsts valodas likuma pārkāpumiem. Sniegtas 163 rakstiskas konsultācijas par valsts valodas lietošanas jautājumiem. Regulāri ir veikti klientu informēšanas un konsultēšanas pasākumi arī mutvārdos – klātienē un pa tālruni.
- 6.3. Regulējamajā vidē normatīvo aktu ievērošanu visvairāk ietekmēja atsevišķu plašsaziņas līdzekļu izplatītā maldinoša faktu interpretācija par iestādes veiktajiem pasākumiem (piem., sabiedrisko palīgu institūta nozīmi un darbības principiem) un darbību ikdienā.
- 6.4. Augstākās instancēs pārsūdzēti 5 iestādes amatpersonu pieņemtie lēmumi.
- 6.5. Prognoze par regulējamās vides attīstības dinamiku – administratīvo pārkāpumu skaits būtiski nemazināsies; valsts valodas inspektoru darba intensitāte varētu pieaugt sakarā ar mobilās aplikācijas ieviešanu, palielinot kvantitatīvos rādītājus. Darbā joprojām kvalitatīvie rādītāji saglabās savu prioritāti; arvien palielināsies iestādes amatpersonu atbildība par darba izpildi un pieņemto lēmumu pareizību.

7. PAPILDINFORMĀCIJA PAR STARPTAUTISKO TIESĪBU AKTU TULKOŠANU

- 7.1. Pārskata gadā centrs turpināja iepriekšējos gados aizsākto praksi tulkojumu dažādības nodrošināšanā un iztulkoja 11 Eiropas Cilvēktiesību tiesas un 2 Eiropas Savienības Tiesas spriedumus, kā arī sadarbībā ar ministrijām un izvērtējot to vajadzības, nodrošināja 7 starptautisko standartu tulkojumus.
- 7.2. Pārskata gadā lielākie starptautisko tiesību aktu tulkojumu pasūtītāji bija Satiksmes ministrija (SM), Ekonomikas ministrija (EM), Finanšu ministrija (FM) un Zemkopības ministrija (ZM). Valsts valodas centrs iztulkoja un nodeva SM starptautisko tiesību aktu tulkojumus 1721.8 lpp. apjomā, EM – 1250.2 lpp. apjomā, FM – 1199.2 lpp. apjomā, ZM – 784,1 lpp. apjomā.
- 7.3. Centra apjomīgo terminoloģijas un tulkojumu datubāzi pārskata gadā apmeklēja vairāk kā 137 500 lietotāju. Šobrīd datubāze nav pieejama, jo norit jaunas datubāzes izveide.

8. PAPILDINFORMĀCIJA PAR ZINĀTNISKO DARBĪBU

- 8.1. Valsts valodas centra direktors Māris Baltiņš ar ziņojumiem piedalījies:
  - "Papildinājumi LU mācībspēku sarakstā līdz 1944. gadam: problēmu loks" 25.01.2016. Latvijas Universitātes 74. zinātniskā konferencē, sekcijā "Zinātņu vēsture un muzejniecība";
  - "Macrostructure and microstructure of printed terminological resources"[Iespiesto terminoloģijas resursu makrostruktūra un mikrostruktūra] 28.01.2016. Daugavpils Universitātes Humanitāras fakultātes XXVI zinātniskajos lasījumos;
  - "Uzvārdu atveide personu apliecinošos dokumentos: mantojums un tagadne" 22.02.2016. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 143. dzimšanas dienas atceres starptautiskajā zinātniskajā konferencē "Sugasvārdi un īpašvārdi valodā un valodniecībā";
  - "Jēdzienu nošķirums no terminoloģijas teorijas un prakses viedokļa" 11.03.2016. LU un Labklājības ministrijas rīkotajā konferencē par dzimumlīdztiesības jautājumiem;
  - "Ar dzimumu un dzimti saistīto terminu izpratne" 30.09.2016. LU Sociālo zinātņu fakultātes rīkotajā konferencē par dzimumu pētniecību;
  - "Terminrade Latvijā septiņos gadu desmitos" 11.11.2016. LZA Terminoloģijas komisijas 70. gadadienai veltītā jubilejas konferencē;
  - "Latviešu pēckara trimdas devums terminoloģijas attīstībā: iecerētais un paveiktais" 01.12.2016. Liepājas Universitātes konferencē "Vārds un tā pētīšanas aspekti".
- 8.2. Valsts valodas centra direktora Māra Baltiņa publikācijas 2016. gadā:

- Latviešu valodnieka profesora Ernesta Bleses mūžs un zinātniskais mantojums // Scripta Manet, 2016. gads, Nr. 45.-61. lpp.;
- Komisijas latviešu valodas vēsturē: maz vai daudz? Grāmata: Valodas prakse: Vērojumi un ieteikumi. 11. Rīga: Latviešu valodas aģentūra, 2016. gads, 115.-135. lpp. (M. Baltiņš, D. Liepa, I. Rūmniece);
- Par personvārdiem, vārdadienām un vārdu ievietošanu kalendārā. Grāmata: Valodas prakse: Vērojumi un ieteikumi. 11. Rīga: Latviešu valodas aģentūra, 2016. gads, 165.-177. lpp. (M. Baltiņš kā līdzautors);
- Par dažiem farmakoloģijas terminu izvēles principiem un problēmām ATK (anatomiski terapeitiski ķīmiskās) klasifikācijas tulkošanā// Cito!, 2016.gads, Nr. 1. (64.), 2.-4. lpp.;
- Uzvārdu atveide personu apliecinošos dokumentos: mantojums un tagadne. Grāmata: Sugasvārdi un īpašvārdi. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2016.gads, 9.-10. lpp. (elektroniska publikācija);
- Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija (LZA TK). Grāmata: Latvijas Zinātņu akadēmija. Gadagrāmata 2016.gads, Rīga: Zinātne, 2016. gads, 122.-123. lpp.;
- Latviešu terminoloģija septiņos gadu desmitos. Grāmata: Terminrade Latvijā senāk un tagad. Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas 70 gadu jubilejas konferencei veltīts īsrakstu krājums. Rīga: Zinātne, 2016. gads, 9.-19. lpp.;
- Ievadvārdu vietā. Grāmata: Terminrade Latvijā senāk un tagad. Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas 70 gadu jubilejas konferencei veltīts īsrakstu krājums. Rīga: Zinātne, 2016. gads, 7.-8. lpp.;
- Divi maz pamanīti latviešu valodas pētnieki – Jānis Sanders un Juris Alunāns II. Grāmata: Vārds un tā pētīšanas aspekti: rakstu krājums, 20 (1). Liepāja: LiePA, 2016. gads, 78.-87. lpp.;
- Mīlenbaha vārdnīcas tapšanas un izdošanas gaitas atspoguļojums presē. Grāmata: Valsts valodas komisijas raksti, 8. sējums: Latviešu valodas vārdnīca. Rīga: Zinātne, 2016. gads, 159.-206. lpp.